

Buiten de lijntjes

een beeldende voorstelling over het loslaten van patronen

Lesbrief 'Buiten de lijntjes'

een beeldende voorstelling door Theatra

Beste docent,

Binnenkort bezoek je met je klas onze voorstelling 'Buiten de lijntjes'. Een beeldende voorstelling over het loslaten van patronen.

In eerste instantie hebben wij 'Buiten de lijntjes' ontwikkeld voor het speciaal onderwijs. Een doelgroep waar mijn hart ligt en waar weinig specifiek aanbod op cultureel vlak voor is. De voorstelling sluit dus zowel qua thematiek als vorm aan bij het speciaal onderwijs. Maar ook voor het regulier onderwijs spelen wij 'Buiten de lijntjes' en om die reden geeft dit lesmateriaal handvatten voor onder- en middenbouw, speciaal en regulier basisonderwijs.

Deze lesbrief helpt je de voorstelling met je leerlingen voor te bereiden en na te bespreken. De ervaring leert dat de leerlingen hierdoor op een andere manier leren kijken naar kunst en de wereld om hen heen.

Het lesmateriaal hebben wij ontwikkeld in samenwerking met DramaOnline, de dramamethode voor het gehele basisonderwijs. DramaOnline ondersteunt leerkrachten in het gemakkelijk maken en geven van een dramales. Neem vooral eens een kijkje op www.dramaonline.nl

Veel plezier met de voorstelling en de lesbrief. Mocht je nog vragen hebben, dan kun je altijd contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

Eva Mesman

Theatra

eva@theatra.nl

Waar gaan de leerlingen naar toe?

Over 'Buiten de lijntjes'

Een straat, een doodgewone straat. Met huizen keurig in een rijtje naast elkaar. Niets bijzonders zou je denken. In één van deze huizen woont een echtpaar: Meneer en Mevrouw Lijntje. Nog steeds niets bijzonders zou je denken.

De Lijntjes staan altijd om 7 uur op. Ontbijten iedere dag met een volkoren boterham met kaas. En lezen daarna samen de krant. Behalve het buitenlandse nieuws. Als je nooit buiten je eigen dorp komt, heeft het geen zin om te weten wat er in de rest van de wereld gebeurt. Tot er op een dag een nieuwe buurvrouw naast hen komt wonen. Niets bijzonders denk je? Wel voor De Lijntjes! Want door de komst van deze buurvrouw in de straat verandert alles. En dat is voor De Lijntjes heel bijzonder!

'Buiten de lijntjes' is een humoristische en beeldende voorstelling zonder veel tekst. Een voorstelling over patronen en het durven doorbreken ervan. En vooral over interactie met een ander. Want wat gebeurt er als je een keer niet binnen de lijntjes blijft?

Over de lesbrief

In de lesbrief gaan de leerlingen aan de slag met het thema communicatie. Hoe ga je om met de ander? Hoe wil je dat er met jou omgegaan wordt? Hoe zorg je ervoor dat je eigen wensen gehoord worden en dat deze tegelijkertijd niet in de weg zitten bij de omgang met anderen?

Over Theatra

Theatra, een theatergroep uit Hoofddorp (NL), maakt theater met en voor kinderen. De voorstellingen zijn eigenzinnig, humoristisch, spannend voor jong en oud en hebben altijd een educatieve achtergrond. Naast 'Buiten de lijntjes' speelt Theatra op dit moment ook de voorstellingen 'Smakelijke Sprookjes' en 'Nachtlampje'.

Credits

Spel

Harro van Lien, Daniëlle Meijboom en Eva Mesman

Regie

Maarten Bootsma

Concept

Eva Mesman

Decor en kostuums

Elze van den Akker

Illustratie

Sengsavane Chounramany

Productie

Theatra

Lesmateriaal

DramaOnline

Opdrachten voor de voorstelling

20 min.

Onderstaande opdrachten zijn bedoeld om het theaterbezoek voor te bereiden. Voor alle doelgroepen kun je dezelfde opdrachten gebruiken.

Opdracht 1: Wie is wie?

Bekijk samen met de leerlingen de poster van de voorstelling (<https://www.theatra.nl/lesbriefbuitendelijntjes>). Op de poster (en in de voorstelling) zijn drie personages te zien. Meneer Lijntje, Mevrouw Lijntje en de buurvrouw.

Bespreek met elkaar de volgende punten:

- Wat voor een man is Meneer Lijntje, denk je? En wat voor een vrouw is Mevrouw Lijntje? En de buurvrouw? Waaraan zie je dat?
- Welke verschillen zie je tussen de tuinen, huizen en omgeving van de burens?
- Denk je dat de burens het leuk vinden om naast elkaar te wonen? Waarom wel/niet?
- Waar gaat de voorstelling over, denk je?

Opdracht 2: Feest!

In de voorstelling is de buurvrouw eenzaam en op zoek naar iemand met wie ze vrienden kan worden. Ze probeert contact met Meneer en Mevrouw Lijntje te maken, maar dat is nog niet zo gemakkelijk.

Stel dat de buurvrouw een feestje voor de buurt organiseert met als doel contact te leggen met de burens. Fantaseer met de leerlingen over de volgende zaken:

- Hoe zou de buurvrouw de burens het best kunnen uitnodigen voor het feestje?
- Wat voor een feestje kan ze organiseren?
- Hoe kan ze reageren als de burens geen zin hebben in het feestje?

In theater (maar ook in boeken, films en televisie) laten we graag zien hoe het niet moet. Een verhaal waarin iedereen naar elkaar luistert, lief voor elkaar is en gelukkig is, is niet zo interessant. Stel dat de appel van Sneeuwwitje niet giftig was, ze hem lekker op at en iedereen nog lang en gelukkig verder leefde... SAAI!

Ook in 'Buiten de lijntjes' komen veel situaties voor, die in het echte leven onhandig of zelfs onwenselijk zijn.

Fantaseer daarom met de leerlingen over het volgende:

- Wat zou er tussen de burens allemaal mis kunnen gaan op het feestje?

Opdracht 3: Voorbereiding

Voor sommige leerlingen zal het de eerste keer zijn dat zij een voorstelling bezoeken. Bereid het theaterbezoek daarom goed voor. Tips hiervoor kun je vinden op <https://dramaonline.nl/theaterbezoek-met-je-klas/>

Of bekijk samen met de leerlingen het filmpje 'Welkom in het theater'. (<https://www.theatra.nl/lesbriefbuitendelijntjes>)

Op die manier weten de leerlingen wat er van hen verwacht wordt en maken we het samen tot een succesvolle belevenis.

We wensen jullie veel plezier met de voorstelling!

Opdrachten na de voorstelling

30 min.

Geef de leerlingen de ruimte om na terugkomst in de klas hun reacties op de voorstelling te verwoorden. In de voorstelling is veel te zien en te horen en ieder zal dat op een andere manier hebben beleefd.

Opdracht 1: Wie is wie? (vervolg)

Bekijk samen met de leerlingen nogmaals de poster van de voorstelling (<https://www.theatra.nl/lesbriefbuitendelijntjes>).

Besprek met elkaar de volgende punten:

- Wat zie je terug van de voorstelling in de poster?
- Waren de drie personages in de voorstelling zoals je van te voren verwacht had?
- Wat wilden de drie personages?
- Lijk je op één van de personages? Welk personage zou je absoluut niet willen zijn?
- In de voorbereiding heb je nagedacht over waar de voorstelling over zou kunnen gaan? Wat was hetzelfde? Wat was anders?
- Wat voor een feestje gaf de buurvrouw?
- Hoe heeft ze haar burens uitgenodigd?
- Had Mevrouw Lijntje zin in het feestje? En Meneer Lijntje? Waarom wel of niet?
- Wat ging er mis tussen de burens in de voorstelling?
- Waarom wilde Meneer Lijntje de buurvrouw weg hebben? Kun je je dat voorstellen?

Opdracht 2: De verwerking

Dan is het nu tijd voor de verwerkingsopdrachten. Deze hebben we onderverdeeld in twee doelgroepen: onderbouw en middenbouw. In beide bouwen staat hetzelfde onderwerp centraal, maar er wordt op een andere manier mee gewerkt. Let dus goed op dat je de juiste opdrachten kiest. In de verwerking is het prettig om vanuit de kring te werken.

Onderbouw

1. Hun woorden

In de voorstelling herhalen de personages verschillende uitspraken en kreten.

- Welke veel voorkomende woorden kun je je nog herinneren? (*joehoe!, ja, dag!, koffie!, alles anders, maar ja*)
- Bij welke personages horen deze woorden?
- Mevrouw Lijntje heeft geen woorden die ze vaak gebruikt om met anderen te communiceren. Waarom niet?
- Welk woord zou goed bij haar passen?

2. Emoties

Bij de uitspraken en kreten horen ook emoties. Emoties zijn gevoelens, waarvan bang, boos, bedroefd en blij de vier duidelijkste zijn. Meneer Lijntje gebruikt het woord 'koffie' op een boze manier.

- Wie kan voordoen hoe Meneer Lijntje het woord 'koffie' zegt?
- Laat de leerlingen het woord 'koffie' om de beurt op een boze manier zeggen. Vervolgens op een bange, bedroefde en blijde manier.
- Zoals je in de voorstelling hebt kunnen zien, kun je één woord ook gebruiken om contact met elkaar te maken. Laat een leerling naar een andere leerling in de kring lopen. Zij maken contact met elkaar waarbij ze alleen het woord 'koffie' mogen gebruiken. Je kunt ervoor kiezen om zowel negatieve manieren van communiceren (zoals in de voorstelling) als positieve manieren te laten zien. Herhaal dit met verschillende tweetallen. Wat werkt het best om contact met elkaar te maken?

3. Mijn woord

In het echte leven gebruiken we woorden als 'hallo', 'goedemiddag' en 'welkom' om contact met elkaar te maken. In de voorstelling heb je kunnen zien dat je ook andere woorden kunt gebruiken.

- Laat de leerlingen nadenken over een woord dat bij hen past. Dat kan bijvoorbeeld een kleur, hobby, lievelingsgerecht of eigenschap zijn. Geef als voorbeeld een woord dat bij jou past.
- Laat een leerling naar een andere leerling in de kring lopen. Zij maken contact met elkaar waarbij ze alleen hun eigen woord en dat van de ander mogen gebruiken. Stimuleer de tweetallen om een positieve manier van communiceren te laten zien. Hoe kun je een vriendelijk praatje met elkaar maken?
- Je kunt in deze opdracht de leerlingen ook door de ruimte laten lopen (geschikt vanaf groep 2/3) en ze korte gesprekjes met elkaar laten voeren met hun eigen woord.

EXTRA

Laat de leerlingen een tekening maken voor de personages uit 'Buiten de lijntjes'. Wat zouden de burens boven hun bed kunnen hangen, zodat ze elke dag wat makkelijker contact met de ander kunnen maken? Wat maakt hen blij, dapper en vriendelijk? Bespreek hierna de tekeningen met de leerlingen. Hebben ze deze voor een specifiek personage gemaakt of voor alle drie algemeen? Wat staat er op? Op welke manier helpt dat ze?

Middenbouw

1. Hun woorden

In de voorstelling herhalen de personages verschillende uitspraken en kreten.

- Welke veel voorkomende woorden kun je je nog herinneren? (*joehoe!, ja, dag!, koffie!, alles anders, maar ja*)
- Bij welke personages horen deze woorden?
- Mevrouw Lijntje heeft geen woorden die ze vaak gebruikt om met anderen te communiceren. Waarom niet?
- Welk woord zou goed bij haar passen?

2. Hoe maak ik vrienden

In de voorstelling krijgen de burens hulp bij het maken van contact en het op een goede manier omgaan met elkaar, omdat ze dit nogal moeilijk vinden. De buurvrouw doet de cursus 'Hoe maak ik vrienden' en Meneer en Mevrouw Lijntje krijgen van haar het boek 'Hoe vier ik feest'.

- Verdeel de leerlingen in groepjes van vier. Laat hen per groepje een aantal tips opschrijven die in de cursus 'Hoe maak ik vrienden' zouden kunnen staan. Dit mogen zelfbedachte tips of tips uit de voorstelling zijn.
- Ieder groepje kiest nu drie tips uit die zij het meest belangrijk of interessant vindt.

3. De cursus

- De groepjes maken een korte scène waarin zij hun drie tips presenteren. Eén van de leerlingen is de presentator, die alle tips inleidt. Hij of zij kan dus letterlijk de tip benoemen. De andere drie spelers zijn de personage uit de voorstelling; Meneer Lijntje, Mevrouw Lijntje en de buurvrouw. Bij een oneven aantal leerlingen, kun je in een groepje Mevrouw Lijntje buiten beschouwing laten.
- De drie spelers mogen ieder slechts één woord gebruiken. Meneer Lijntje zegt bijvoorbeeld telkens 'koffie', Mevrouw Lijntje 'tja' en de buurvrouw 'joehoe!'. De woorden mogen zelfbedacht zijn of uit de voorstelling komen.
- De tips worden op een positieve manier in beeld gebracht. Alsof zij het publiek een cursus geven hoe je het best vrienden kunt maken.
- Hierna presenteren alle groepjes om de beurt hun scène. Bespreek deze kort na. Waren de tips helder? Welke tips kunnen de burens goed gebruiken? Is er misschien een tip die voor jou waardevol is?

EXTRA

Laat de leerlingen een tekening maken met daarop één tip uit de cursus 'Hoe maak ik vrienden' uitgewerkt. Op die manier ontstaat een uitgebreid geïllustreerd handboek.

